

INDENRIGS- OG SUNDHEDSMINISTERIET

Sundhedsudvalget 2023-24
L 173 - endeligt svar på spørgsmål 1
Offentligt

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7226 9000
M sum@sum.dk
W sum.dk

Dato: 17-05-2024
Enhed: Forebyggelse,
Borgerhenvendelser og
Strålebeskyttelse
Sagsbeh: cfma
Sagsnr.:2023 - 4403
Dok. nr.: 156059

Folketingets Sundhedsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1 (L 173), som Folketingets Sundhedsudvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 2. maj 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra udvalget.

Spørgsmål nr. 1:

”Vil ministeren kommentere henvendelsen af 30/4-24 fra De Samvirkende Købmænd, jf. L 173 - bilag 2?”

Svar:

Med lovforslaget bemyndiges Sikkerhedsstyrelsen til i en periode på to år forsøgsvist at anvende unge kontrolkøbere som et redskab ved kontrolbesøg i hele Danmark. Der er en række krav til brugen af ordningen, og jeg synes, at vi skal passe på med at forsimple det med et trafiklys, der deler det op i rød, gul og grøn, og som nødvendigvis ikke kan tage højde for de konkrete vurderinger, der altid vil skulle foretages, inden der iværksættes et kontrolkøb efter den foreslåede bestemmelse.

I høringsnotatet til lovforslaget er det nærmere beskrevet i hvilke tilfælde Sikkerhedsstyrelsen vil kunne gøre brug af unge kontrolkøbere, herunder rammerne for ordningen fsva. provokationsforbuddet samt relationen til elektronisk aldersverificering i fysiske butikker.

Af høringsnotatet følger det bl.a., at Sikkerhedsstyrelsen alene vil kunne gøre brug af unge kontrolkøbere, når der ikke med rimelig grund er mistanke om, at der fra butikken, hvor der foregår detailsalg, begås strafbare lovovertrædelser. Det samme gælder for Sikkerhedsstyrelsens øvrige tvangsindgreb efter § 9 i lov om retssikkerhed ved forvaltningens anvendelse af tvangsindgreb og oplysningspligter. Dette er således ikke nyt i forhold til de rammer, Sikkerhedsstyrelsen i forvejen fører kontrol under.

I tilfælde, hvor Sikkerhedsstyrelsen med rimelig grund mistænker, at der begås strafbare lovovertrædelser, vil efterforskningen i stedet forestås af politiet inden for de rammer, der gælder efter retsplejelovens regler. Det er således ikke sådan, at sager med en konkret mistanke om overtrædelse ikke forfølges, fordi den foreslåede ordning om brug af unge kontrolkøbere ikke finder anvendelse i disse situationer. Hvorvidt der er rimelig grund til mistanke vil bero på en samlet, konkret vurdering i den enkelte situation.

Sikkerhedsstyrelsen vil kunne gøre brug af unge kontrolkøbere som en del af deres generelle risikobaserede kontrol med lovgivningen for tobak, nikotin og alkohol. Den risikobaserede kontrol er baseret på, hvorvidt der tidligere er konstateret overtrædelser på Sikkerhedsstyrelsens kontrolområder, udtræk fra relevante branchekoder, og områder og tidsrum, hvor der er mange unge til stede.

Sikkerhedsstyrelsen vil således kunne bruge unge kontrolkøbere i de situationer, hvor der forventes størst risiko for reglerne overtrædes, uden at der dog konkret er en rimelig grund til at mistænke, at der begås strafbare lovovertrædelser. Den risikobaserede kontrol vil også omfatte kiosker.

Der er i øvrigt heller ikke noget til hinder for, at Sikkerhedsstyrelsen vil kunne gøre brug af unge kontrolkøbere på steder, hvor regelefterlevelsen forventes at være høj. Af hensyn til at bruge de afsatte ressourcer til alderskontrollen mest hensigtsmæssigt, vil Sikkerhedsstyrelsen dog fokusere på at bruge unge kontrolkøbere som en del af deres generelle risikobaserede tilsyn.

Det kan i øvrigt bemærkes, at den seneste rapport af *§RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler*, der udkom i april 2024, viser, at omkring halvdelen af de 15-17-årige, der ryger cigaretter, angiver at de køber cigaretter i supermarkeder (49,4 %) eller kiosker (47,5 %), mens omkring en tredjedel køber dem på en tankstation (36,0 %)

Sikkerhedsstyrelsen vil ikke udsende unge kontrolkøbere, der bevidst fremstår som værende over aldersgrænserne. Der kan dog stadig være situationer, hvor den, der sælger produkterne, kan være i tvivl om den unge kontrolkøbers alder. Det følger imidlertid af gældende lovgivning, at den der sælger tobak, nikotin og alkohol skal kræve fremvisning af gyldig billedlegitimation, hvis sælgeren er i tvivl om, at kunden opfylder aldersgrænsekraevne – det vil gælde uanset, om det er en ung kontrolkøber eller ej. Herudover er det også allerede i sig selv strafbelagt at overtræde aldersgrænserne for salg af tobak, nikotin og alkohol.

Ordningen med unge kontrolkøbere er med henblik på at styrke Sikkerhedsstyrelsens kontrol med, om aldersgrænserne for salg af tobak, nikotin og alkohol bliver overholdt. Butikkernes håndhævelse af aldersgrænserne kan understøttes af elektronisk aldersverificering og står således ikke i modsætning til en styrket kontrolindsats fra myndighedernes side.

Med venlig hilsen

Sophie Løhde